

Kliendi vara kaitsmise ja hoidmise põhimõtted

Jõustumise kuupäev 25.02.2020

Sisukord

1. Kliendi varade kaitse	1
2. Kliendi väärtpaberid	2
3. Kliendi raha	4

1. Kliendi varade kaitse

1.1 Käesolevad kliendi vara kaitsmise ja hoidmise põhimõtted kirjeldavad viise ja meetmeid, mida AS SEB Pank (SEB) kasutab klientide vara hoidmisel ja kaitsmisel, samuti asjaolusid, mis klientide varade hoidmist puudutavad.

Eelkõige kirjeldavad põhimõtted nende varade kaitsmist ja hoidmist, mis on seotud SEB poolt investeerimis- ja investeerimiskõrvalteenuste osutamiselega. Näiteks kliendi tehingukorralduse täitmine väärtpaberibörsil või sellise korralduse edastamine teisele pangale täitmiseks või väärtpaberiportfelli valitsemine vm. Samas on väärtpaberite hoidmine ja haldamine kliendi jaoks eraldiseisev investeerimiskõrvalteenus, mida SEB oma klientidele ka osutab. Samu põhimõtteid järgib SEB ka investeerimisfondide deponooriumina tegutsedes, kui konkreetse fondi tingimustes ei ole lepitud kokku teisiti.

SEB on määranud vastutava isiku, kelle ülesandeks on tagada SEB kohustuste täitmine kliendi väärtpaberite ja raha kaitsmisel ning kellel on selleks piisavad oskused ja pädevus.

1.2 SEB peab arvestust kliendi väärtpaberite kohta väärtpaberikontodel, mis on avatud SEB pangasüsteemis kliendi nimele. Väärtpaberikonto on alati seotud kliendi arvelduskontoga, kuna üldjuhul toimuvad väärtpaberitehingud koos raha tasumisega või laekumisega.

SEB nimel avatud esindajakontol või SEB oma nimel avatud väärtpaberikontol hoiab SEB kliendile väärtpabereid, kui:

- väärtpaberid on registreeritud välisriikides (nt Luksemburgis registreeritud investeerimisfondi osak, Ameerika Ühendriikide väärtpaberibörsil kaubeldav aktsia vms),
- väärtpaberid on registreeritud Eesti väärtpaberite registris, mida peab NASDAQ CSD SE, kuid klient soovib nende hoidmist SEB nimel (nt esindajakontol),
- väärtpaberid on registreeritud Eestis mitte Eesti väärtpaberite registris, vaid muu registripidaja juures (nt investeerimisfondi osakute registrit pidava krediitiasutuse juures).

Selguse huvides tuleb märkida, et Eesti väärtpaberite registris kliendi nimel avatud väärtpaberikontol registreeritud väärtpabereid, sh pensionifondi osakud, SEB kliendi jaoks ei hoi. Eesti väärtpaberite registris registreeritavad väärtpaberid on registreeritud otse kliendi enda nimel Eesti väärtpaberite registris avatud väärtpaberikontol ja SEB tegutseb kontohaldurina, vahendades kliendi andmeid ja korraldusi Eesti väärtpaberite registris ning kuvades kliendile Eesti väärtpaberite registris andmeid. Samuti ei hoi SEB neid investeerimisfondide osakuid, mille registripidajaks ta konkreetse fondi tingimuste kohaselt ise on.

- 1.3 SEB korraldab kliendi väärtpaberite hoidmist järgmiselt:
 - 1.3.1 SEB säilitab kliendi andmeid ning peab selliseid registreid ning raamatupidamisarvestust, mis võimaldavad tal igal ajal viivitamata täpselt eristada kliendi jaoks hoitava vara teiste klientide jaoks hoitavast varast ja klientide varasid SEB oma varast ja seda nii, et need andmed, registrid ning raamatupidamisarvestus on kasutatavad kontrollijäljena. SEB kasutab selleks kliendi nimele avatud väärtpaberikontode süsteemi, milles peetavatel kontodel on kajastatud kliendile kuuluvad väärtpaberid ning teostatud tehingud. See võimaldab kliendile kuuluvaid väärtpaberid, mida hoitakse kolmanda isiku juures, eristada SEB'le kuuluvatest väärtpaberitest ja kolmandale isikule kuuluvatest väärtpaberitest;
 - 1.3.2 SEB säilitab kliendi andmeid ning peab selliseid registreid ning raamatupidamisarvestust eelnimetatud väärtpaberikontode süsteemis selliselt, et see tagab andmete täpsuse ja vastavuse tegelikkuses klientide jaoks hoitavatele väärtpaberitele ja rahale nii, et need on kasutatavad kontrollijäljena;
 - 1.3.3 SEB kontrollib regulaarselt SEB sisese raamatupidamisarvestuse, andmete ja registrite, sh väärtpaberikontode süsteemis kajastuvate andmete vastavust sellist vara hoidvate haldurite poolt peetavale arvestusele, andmetele ja registritele;
 - 1.3.4 SEB rakendab organisatsioonilisi meetmeid kliendi varade või nendega seotud õiguste kaotamise või vähenemise riski maandamiseks varade väärkasutamise, pettuse, haldamises esinevate puuduste, ebakorrekse registripidamise või hooletuse tagajärjel. Ennekõike seisneb riskide maandamine asjakohaste, selgete ja ajakohaste sise-eeskirjade kehtestamises, vajalike koolituste läbiviimises, töhusa sisekontrollisüsteemi toimimises, haldurite ja teiste teenust osutavate isikute hoolsas valimises ja regulaarselt toimivas kontrollis.
- 1.4 SEB hoitava kliendi väärtpaberite eraldatus SEB varadest on tagatud ka õigusaktidega. Kliendi väärtpaberid, mida SEB hoiab, kuuluvad vastavale kliendile ning ei kuulu SEB maksejõuetuse korral tema pankrotivara hulka ning nende arvel ei saa rahuldada SEB võlausaldajate nõudeid.
- 1.5 SEB võib käesolevas eeskirjas nimetatud kliendi vara kaitsmise ja hoidmise põhimõtete järgimiseks kasutada SEB'ga samasse kontserni kuuluvate isikute teenuseid.
- 1.6 Täpsemalt on SEB osutatavate väärtpaberite hoidmise ja haldamise teenuste tingimusi kirjeldatud SEB väärtpaberikonto ja –tehingute tingimustes, millega on võimalik tutvuda www.seb.ee/toodete-tingimused või pangakontoris.
 - 1.6.1 Väärtpaberite hoidmisel välisriigis asuva halduri kaudu tuleb arvestada vastaval turul kehtiva õigusliku regulatsiooni, erinevate tehniliste lahenduste ja kohalike turuosaliste poolt kehtestatud reeglitega. Tutvu lähemalt väärtpaberite halduri vahendusel hoidmisega seotud asjaoludega https://www.seb.ee/sites/default/files/web/files/dokumendid/Valiskontohaldurid_EST_2019.pdf.
 - 1.6.2 Samuti tuleb arvestada riskidega, mis kaasnevad väärtpaberite hoidmisega klientide vara ühiseks hoidmiseks avatud kontol (esindajakontol vms) või kui väärtpaberite hoidmisele kohaldatava õiguse kohaselt ei ole võimalik halduri juures kliendi väärtpabereid eristada haldurile või SEB'le kuuluvatest väärtpaberitest. Selliseid riske on kokkuvõtvalt kirjeldatud http://www.seb.ee/files/mifid/SEB_mifid_riskid_yldinfo.pdf.

2. Kliendi väärtpaberid

- 2.1 Välisriigis registreeritud väärtpaberite hoidmiseks kasutab SEB haldureid, kelle juures avab SEB oma nimel esindajakonto või teatud juhtudel tavalise väärtpaberikonto. Halduriks võib olla (välisriigi) krediidiasutus, investeerimisühing või muu finantsturu osaline, kellele välisriigi õigusaktide kohaselt on lubatud osutada väärtpaberite hoidmise teenust.

Esindajakonto on väärtpaberikonto eriliik, mis on avatud küll teenuse osutaja nimel, kuid millel hoitakse klientide väärtpabereid. Esindajakonto eritunnuseks on tavapäraselt asjaolu, et esindajakontol hoitava vara ei kuulu konto omaja pankrotivara hulka ja sellel hoitava väärtpaberite arvel ei saa rahuldada nõudeid konto omaja vastu. Üldjuhul hoiab teenuse osutaja sellel kontol kõikide oma klientide varasid koos.

Väärtpaberite esindajakontol hoidmiseks, samuti erinevate klientide väärtpaberite hoidmiseks koos ühel väärtpaberikontol, annab klient SEB'le nõusoleku väärtpaberikontolepingu sõlmimisel. Ilma kliendi nõusolekuta ei ole SEB'l üldjuhul võimalik kliendile teenust osutada.
- 2.2 Väärtpaberite hoidmisel halduri juures avatud kontodel, juhul kui sellele ei kohaldu Eesti õigus, võivad sellisele kontole kohalduva õiguse tulemusena kliendi väärtpaberitega seonduvad õigused erineda Eesti õigusaktides sätestatust.
- 2.3 Halduri juures avatud kontol väärtpaberite hoidmisel järgib SEB järgmisi põhimõtteid:
 - 2.3.1 SEB tegutseb piisava vilumuse, ettenägelikkuse ja hoolsusega kolmanda isiku ning selliste väärtpaberite hoidmise korra valikul, määramisel ja regulaarsel kontrollimisel. Et tagada kolmanda isiku usaldusvärsus, kontrollib SEB regulaarselt sellise isiku usaldusvärsust. SEB võib kasutada halduri valimisel ja kontrollimisel SEB'ga samasse kontserni kuuluvate isikute teenuseid.

- 2.3.2 SEB arvestab halduri valikul tema asjatundlikkust ja mainet ning selliste väärtpaberite hoidmisega seotud mis tahes õiguslikke nõudeid, mis võivad klientide õigusi kahjustada.
- 2.4 SEB hoiab väärtpabereid kolmanda isiku juures üksnes sellises jurisdiktsioonis, kus kohaldatakse väärtpaberite teise isiku arvel hoidmise suhtes eriomaseid nõudeid ja järelevalvet, ning sellise kolmanda isiku juures, kelle suhtes selliseid nõudeid ja järelevalvet kohaldatakse.
- 2.5 Kliendi väärtpaberite kaitstuse eesmärgil ei hoiata SEB väärtpabereid halduri juures sellises kolmandas riigis, kus väärtpaberite teise isiku arvel hoidmine ei ole reguleeritud (st nt esindajakonto kasutamine ei ole võimalik), välja arvatud juhul, kui:
- 2.5.1 olenemata kliendi liitumisest nõuab väärtpaberite või nendega seotud investeerimisteenuste iseloom nende hoidmist sellises kolmandas riigis paikneva kolmanda isiku juures; või kui
- 2.5.2 alapunktis 2.5.1. sätestamata juhul hoitakse väärtpabereid asjatundliku kliendi nimel ja asjatundlik klient annab SEB-le kirjalikus vormis nõusoleku selliste väärtpaberite hoidmiseks sellises kolmandas riigis paikneva halduri juures.
- 2.6 SEB tagab igal ajahetkel, et kliendile kuuluvad väärtpaberid, mida hoitakse esindajakontol halduri juures, on eristatavad SEB-le kuuluvatest väärtpaberitest ja haldurile kuuluvatest väärtpaberitest. See saavutatakse järgmiste meetmetega:
- 2.6.1 SEB hoiab oma väärtpabereid halduri juures eraldiseisvalt klientide väärtpaberitest (s.o teisel kontol);
- 2.6.2 SEB väärtpaberikontode süsteemis on iga kliendi väärtpaberid kirjendatud eraldi tema nimel oleval väärtpaberikontol.
- 2.7 Sellises riigis, kus väärtpaberite teise isiku arvel hoidmine ei ole reguleeritud või kui see teatud juhtudel ei ole piisavalt reguleeritud, mistõttu kliendile kuuluvaid väärtpabereid ei ole võimalik hoida klientide väärtpaberite ühiseks hoidmiseks avatud kontol (esindajakonto vms), kuid väärtpaberite või nendega seotud investeerimisteenuste iseloom nõuab nende hoidmist väärtpaberiregistris või halduri juures sellises riigis, võib SEB oma äranägemisel hoida kliendi väärtpabereid kas:
- 2.7.1 SEB nimel avatud väärtpaberikontol koos SEB'le ja/või teistele SEB klientidele kuuluvate väärtpaberitega või
- 2.7.2 SEB nimel avatud väärtpaberikontol eraldi SEB'le ja teistele SEB klientidele kuuluvatest väärtpaberitest või
- 2.7.3 kliendi nimel avatud väärtpaberikontol, kusjuures sellise väärtpaberikonto haldamise ja käsutamise õigus on SEB'l.
- Eelkirjeldatud juhtudel võib väärtpaberite hoidmisele kohaldatava õiguse kohaselt osutada võimatuks halduri juures avatud kontodel eristada kliendi väärtpabereid haldurile või SEB'le kuuluvatest väärtpaberitest. Klientide väärtpaberite eristatus ja arvepidamine on tagatud SEB väärtpaberikontode süsteemis.
- Halduri maksejõuetuse korral võib sellistes jurisdiktsioonides olla keerukas või isegi võimatu väärtpabereid halduri pankrotivarast välistada ja kliendi või SEB väärtpaberite väljanõudeõiguse täitmine sõltub pankrotimenetluse käigust.
- 2.8 Kliendi väärtpabereid, mida ei ole registreeritud Eesti väärtpaberite registris, kuid mille registrit peetakse näiteks Eestis asuva krediidasutuse poolt (nt mõne investeerimisfondi osakute register), hoiab SEB oma nimel vastavas krediidasutuses avatud väärtpaberikontol. SEB on võtnud kasutusele meetmed, et tagada selliste väärtpaberite eraldatus SEB enda varadest, sh viidatakse eraldatusele vastava väärtpaberikonto nimes ja vastava registripidajaga sõlmitud lepingus. Sellisel kontol hoiab SEB klientide väärtpabereid koos ja ei ava kõikide klientide väärtpaberite hoidmiseks registripidaja juures eraldi väärtpaberikontot.
- 2.9 Üldjuhul ei ole SEB'l eraldiseisvat eesmärki ega kavatsust kliendi jaoks esindajakontol hoitavate väärtpaberite kasutamiseks või käsutamiseks (nt enda või teiste klientide või muude isikute huvides koormamiseks või võõrandamiseks vms), kuid teatud juhtudel võib see osutada vajalikuks. Näiteks võib see olla vajalik järgmistel juhtudel:
- turul kaubeldavate väärtpaberite (peamiselt aktsiad) arveldamise sujuvaks ning kohaseks toimimiseks võib olla põhjendatud päevasisene väärtpaberite laenamine teiste klientide huvides, näiteks samal päeval toimivate kannete teostamiseks. Selline laenamine toimib klientide üldistes huvides, et neil oleks võimalik turgudel aktiivselt ja operatiivselt kaubelda.
 - haldurid, kes hoiavad SEB nimel väärtpabereid, arveldussüsteemid, kauplemiskohad, tehingute kesksed vastaspoolel vm seotud isikud võivad klientide tehingute arvelduste tõhusa toimimise tagamiseks nõuda tehinguga seotud varade või kontode koormamist enda kasuks. Selline praktika ei takista klientidel tehingute tegemist ja on väärtpaberiturgudel tavapärane. See toetab turgude tõhusat toimimist, mis on omakorda klientide huvides.

Eeltoodud eesmärkidel väärtpaberite kasutamiseks ja käsutamiseks võtab SEB klientidelt ka eelneva nõusoleku. Nõusoleku annab klient väärtpaberikonto lepingu sõlmimisel ja/või väärtpaberitehingu korralduse esitamisel. Kliendi väärtpaberite kasutamine ja käsutamine piirdub nõusolekus kindlaksmääratud tingimustega. SEB rakendab asjakohased meetmeid, et vältida kliendi väärtpaberite oma arvel või muu isiku arvel kasutamist kliendi nõusolekuta.

Eelkirjeldatud viisil väärtpaberite kasutamisest või käsutamisest ei saa SEB rahalist kasu, vaid need on üheselt suunatud klientidele parema teenuse osutamisele.

3. Kliendi raha

- 3.1 SEB kui krediiasutus võtab klientidelt igapäevaselt vastu raha (nt raha arvelduskontol või hoiusel) ning osutab makseteenuseid. Seejuures osutatakse klientidele piiriüleste maksete teostamise võimalust, milleks kasutatakse SEB enda nimel avatud kontosid korrespondentpankades. Eeltoodu asetab SEB'le teenuse osutajana teistsuguseid nõudeid kliendi raha osas kui need kehtivad näiteks investeerimisühingust teenuse osutaja puhul.
- 3.2 Kliendi väärtpaberitehingute arveldamiseks kasutab SEB kliendi korralduse alusel kliendi arvelduskontol olevaid rahalisi vahendeid, samuti kannab SEB väärtpaberitehingust laekuva raha kliendi arvelduskontole. Pangal on õigus kinni pidada ainult tingimustes ettenähtud tasud ja kulud. Tehingute edukaks arveldamiseks on seetõttu oluline, et kliendi kontodel oleks alati ülekannete teostamiseks vajalik kogus väärtpabereid või rahasumma.
- 3.3 Arvestades, et raha arvelduskontodel hoidmise ja makseteenuste osutamise korraldamine on SEB kui panga põhitegevus, ei kohaldu SEB'le mitmed raha hoidmist puudutavad nõuded. Näiteks:
 - pank ei pea kandma kliendi väärtpaberitehingutega seotud raha selle saamisel kohe keskpanka või teise krediiasutusse või investeerima rahaturufondi osakutesse;
 - pank ei ole kohustatud hoidma sellist raha eraldi oma rahadest (nt korrespondentpankade juures avatud kontodel), raha on SEB nimel;
 - pank kohtleb investeerimis- ja investeerimiskõrvalteenustega seotud kliendi arvelduskonto(de)l olevat raha samamoodi kui kõikide teiste klientide raha ning kasutab seda õigusaktide alusel oma nimel ja arvel igapäevase põhitegevuse käigus.
- 3.4 Kliendi huvide kaitse tagamiseks järgib SEB oma tegevuses rangelt õigusaktidest tulenevaid erinevaid usaldatavusnõudeid, mis peavad tagama SEB usaldusväärset ja hoiustajate huvide kaitset. Täiendavalt on kliendi nõuded panga vastu tagatud Tagatisfondi hoiuste tagamise osafondi arvelt õigusaktides sätestatud ulatuses.